

7e JAARGANG
NUMMER 11
DECEMBER 1971

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

ARBEIDERSSTRIJD IN DRIE LANDEN

IN DIT NUMMER van "Daad en Gedachte" houden wij ons bezig met vier belangrijke acties van arbeiders in drie verschillende landen. Achtereenvolgens wordt er hier - overigens in geheel op zichzelf staande beschouwingen - aandacht geschonken aan de gebeurtenissen in West-Schotland, aan de staking bij de Parijse Metro en aan de verbitterde strijd, die de arbeiders van de SEAT-automobielfabrieken in Barcelona gevoerd hebben, niet slechts tegen de directie, maar ook tegen de gewapende macht van het Franco-regiem. Vier acties, want in West-Schotland namelijk is niet slechts sprake van datgene, wat zich op en rond de scheepswerven aan de Boven-Clyde afspeelt, maar bovendien nog van een strijd van de arbeiders der Plessey-fabrieken te Alexandria in het graafschap Dumbartonshire.

De achtergrond van al deze acties is niet dezelfde. Bovendien zijn er zeer grote verschillen wat betreft de toegepaste strijdmethoden. De arbeiders van de Upper Clyde Shipyards (de Schotse scheepswerven) zijn tot dusver geheel anders opgetreden dan hun collega's van de Plessey-fabrieken. Beide categorieën hebben totaal andere methoden gekozen dan de Parijse metro-bestuurders, wier actie - zoals we nog zullen zien - enige overeenkomst vertoont met de actie van 't Britse PTT-personeel in het begin van dit jaar.

Wat de methode aangaat staan de actie in het Schotse Alexandria en die in Catalonië het dichtst bij elkaar. Zowel de Plessey-fabriek als het staatsautomobilbedrijf in Barcelona zijn door het personeel bezet op de langzamerhand klassiek geworden wijze. In de Catalaanse hoofdstad heeft die bezetting geleid tot de heftigste botsing tussen de arbeiders en de handhavers der bestaande orde die het Spanje van Franco ooit heeft gekend. In 't Schotse Alexandria is van gevechten tussen arbeiders en politie tot op het moment dat wij deze regels schrijven geen sprake geweest. Wat de scheepswerven aan de Clyde betreft: in tal van kranten, zowel in Engeland als hier te lande, is geschreven, dat ook deze door de arbeiders bezet zijn. Wij hebben - naar men zal zien - redenen om achter die bewering een vraagteken te plaatsen. In ieder geval draagt de "bezetting" van de scheepswerven een volkomen ander karakter dan de bezetting van de Plessey-fabriek.

Wat de acties waarmee wij ons hier bezig houden met elkaar gemeen hebben is hun betekenis. Daarop hier verder in te gaan lijkt ons overbodig. In elk van de

drie artikelen treedt zij voldoende duidelijk naar voren. Bovendien laten wij achter de drie betreffende beschouwingen een kleine polemiek volgen met een Belgische kameraad, die over het verschijnsel van de bedrijfsbezettingen enkele opmerkingen heeft gemaakt, waarmee wij het volmaakt oneens zijn en die wij trachten te weerleggen, o.a. met een verwijzing naar wat zich in Schotland en Spanje heeft afgespeeld. Enkele conclusies, die in de bewuste drie artikelen geen plaats hebben gevonden zijn dáár te vinden.

Tenslotte een kort woord over onze bronnen. Onze beschrijving van wat zich in Schotland en in Parijs heeft afgespeeld berust op directe informatie van bij de strijd betrokken arbeiders. Voor wat Schotland betreft is die informatie door Engelse vrienden aan ons doorgegeven. Van de inlichtingen omtrent de metrostaking - afkomstig van een metromachinist - geldt iets dergelijks. Zij bereikten ons via Franse kameraden. In het geval van de Upper Clyde Shipyards zijn die inlichtingen nog aangevuld met gegevens uit Britse kranten. Voor de gebeurtenissen in Barcelona waren we uitsluitend op kranten aangewezen. Wij kennen persoonlijk wel arbeiders in Catalonië, maar ten eerste werken die niet bij de SEAT en ten tweede gaat het, onregelmatig, contact met hen langs grote omwegen. Vooral Franse kranten, die aan de gebeurtenissen aan gene zijde van de Pyreneeën veel meer aandacht plegen te besteden dan de Nederlandse bladen, waren ons bij het schrijven over de strijd van de Ctalaanse arbeiders van nut.

=====

DUIZENDEN SPAANSE AUTOWERKERS
IN HEVIGE STRIJD MET FABRIEKSL
LEIDING EN FRANCO - POLITIE

SPANJE beleefde de afgelopen september- en oktobermaand een warme herfst als gevolg van de klassenstrijd. Van arbeidersoptreden en arbeidersverzet was er sprake in vrijwel alle industriële centra van het land, dat wil zeggen: in de allereerste plaats in Madrid, in het mijngebied van Asturië en in Catalonië.

"Frente Libertario", het te Parijs in de Spaanse taal verschijnende blad van de Confederacion Nacional der Trabajo (C.N.T.) - het in ballingschap vertoevende anarcho-syndicalistische vakverbond - maakte melding van een indrukwekkende hoeveelheid stakingsacties. In het bouwvak te Madrid werd het werk maandag 13 september neergelegd door 50.000 arbeiders. Er ontstonden bloedige botsingen tussen stakers en politie (Guardia Civil), waarbij de arbeider Pedro Patino Toledo werd gedood. Er werd ook gestaakt bij een fabriek van elektronische apparaten in Madrid, er waren stakingen bij het bouwvak te Barcelona, bij het openbaar vervoer in deze stad en bij kartonnagefabrieken elders in Catalonië. Er waren voorts stakingen bij diverse bedrijven in Navarra en in Asturië, waaronder de steenkoolindustrie.

In oktober bereikte de strijd van de Spaanse arbeiders zijn hoogtepunt bij de SEAT-fabrieken in Barcelona. In de loop van het voorjaar en van de zomer hadden kleinere acties en een wijdverspreide onrust daar reeds voor een soort van voorspel gezorgd. In de met FIAT gelieerde SEAT-fabrieken werd in het begin van dit jaar een nieuwe regeling voor de nachtdienst ingevoerd, waartegen de arbeiders terstond bij de "administradores" protest aantekenden. Hun verdere protesten had-

den betrekking op diverse andere zaken. Zij namen het niet, dat zij zonder nadrukkelijke toestemming niet naar het toilet mochten; zij vonden het tempo van de lopende band te hoog en zij klaagden ook over het ontbreken van voldoende veiligheidsmaatregelen, als gevolg waarvan in een periode van tien maanden twee arbeiders levend verbrandden en een derde werd geëlektrocuteerd. Tenslotte achtte het SEAT-personeel in de loop van 1971 de lonen te laag, zeker wanneer er gelet werd op de stijging van de prijzen, die sedert het begin van dit jaar met 18% omhoog waren gegaan.

De ontevredenheid leidde tot verzet. In het voorjaar werd er bij SEAT een paar maal gestaakt. Daarop antwoordde de directie in juni en juli met het ontslag van een twintigtal arbeiders die zij beschouwde als de voornaamste raddraaiers. Als gevolg van de tegenmaatregel nam de onrust toe. De zaak van de ontslagenen werd in de loop van de zomer voorgelegd aan 'n speciaal tribunaal voor arbeidsgeschillen.

De behandeling ervan ging gepaard met een aantal spectaculaire gebeurtenissen. Bereden politie vatte post voor de kantoren van de advocaten, die de arbeiders verdedigden. De bedoeling was uiteraard ze te intimideren. Bij de zittingen van het tribunaal werd weinig publiek toegelaten. Verscheidene honderden arbeiders bezetten de ingang van het gerechtsgebouw. Andere arbeiders hielden een demonstratie op de Via Layetana, een van de grote boulevards van Barcelona, waar gedurende de burgeroorlog van 1936/39 de persdienst van de CNT gevestigd was.

Prof. mr. Alonso Garcia, hoogleraar aan de universiteit van Barcelona, verklaarde: "Ik geloof aan het recht van staken." De rechters stelden de arbeiders in het gelijk. De uitspraak luidde, dat hun ten onrechte ontslag was verleend. En aan de SEAT-directie werd de verplichting opgelegd hen weer in dienst te nemen. Net als prof. Garcia behoorde een groot deel van de rechters tot de progressieve vleugel van de Spaanse heersende klasse, die voortdurend met het Franco-regiem overhoop ligt omdat zij een m o d e r n kapitalisme voorstaat 1).

Tot die progressieve burgerlijke stroming behoort de SEAT-directie bepaald niet. Zij legde de uitspraak van het tribunaal naast zich neer. De ontslagenen b l e v e n buiten de fabriek. Maar op maandag 18 oktober slipten enkelen van hen door de fabriekspoort. Zij namen hun vroegere arbeidsplaatsen in en weigerden weg te gaan toen de directie hen daartoe sommeerde. Op een poging hen te verwijderen begonnen alle in de fabriek aanwezige arbeiders, 7.000 van de totaal ruim 20.000, een staking, waarin zij de fabriek bezetten. Onmiddellijk riep de directie de hulp van de politie in.

Het was één uur in de middag van maandag 18 oktober dat de openbare macht, zwaar bewapend en gedeeltelijk bereden (de z.g. Policia Armada) in groot aantal bij de SEAT-fabrieken in de industriewijk van Barcelona arriveerde. In de loop van hun actie om hogere lonen en betere arbeidsverhoudingen waren de Spaanse automobilwerkers in botsing gekomen met de staat en zijn onderdrukingsapparaat.

Aan de arbeiders werd gelast de fabriek te verlaten. Toen vierduizend van hen weigerden aan dat bevel gevolg te geven ontbrandde een verbitterde slag. De politie maakte gebruik van vuurwapens en van traangasbommen, de arbeiders bedien-

1) Het Franse dagblad "Le Monde" - spreekbuis van het Franse kapitalisme, dat in Spanje aanzienlijke financiële belangen heeft en daarom over de Spaanse gebeurtenissen altijd zeer uitvoerig schrijft - heeft in de afgelopen jaren omtrent het bestaan van een progressieve- en een conservatieve vleugel binnen de Spaanse bourgeoisie herhaaldelijk gerapporteerd en daarbij ook de sociale achtergrond van die politieke tegenstelling bloot gelegd.

den zich van molotof-cocktails, voorhamers en ijzeren staven. Het gevecht duurde vier volle uren. Verscheidene arbeiders, maar ook verscheidene politiemannen werden gewond. De arbeider Antonio Ruiz Villalba werd door drie kogels in de buik getroffen. Hij bezweek aan zijn verwondingen in de avond van maandag 1 november in een ziekenhuis.

Pas om vijf uur 's middags slaagde de politie er in de SEAT-arbeiders uit de fabrieksgebouwen te verdrijven. Inmiddels hadden vele duizenden andere SEAT-arbeiders, die niet aan de bedrijfsbezetting deelnamen, een demonstratie op touw gezet in het centrum van Barcelona. Zij drongen daarbij 't gebouw van de officiële "vakbeweging" 2) binnen, om er vervolgens door de politie weer te worden uitgezet. De strijd echter was daarmee geenszins ten einde. Uit solidariteit met het SEAT-personeel, en mede natuurlijk omdat zijn strijd tegen prijsverhogingen en vóór betere lonen en arbeidsvoorwaarden 3) door vrijwel het gehele Catalaanse- en Spaanse proletariaat als zijn e i g e n strijd kon worden beschouwd, werd de arbeid ook neergelegd in tal van andere bedrijven. Bij Siemens in Barcelona werd gestaakt en bij het busbedrijf, in het eerste geval gedurende enkele uren, in het tweede geval een etmaal lang. Bovendien waren er stakingen bij een bedrijf voor auto-onderdelen in Pamplona (750 man) en bij een toeleveringsbedrijf voor de scheepswerven in Bilbao (700 man). In Asturië breidde zich de mijnwerkersstaking uit, waarover wij aanstonds nog nader komen te spreken. Te Barcelona werd ook weer gestaakt in de bouw.

Op het optreden van de arbeiders antwoordde de SEAT-directie met de tegenzet van de uitsluiting. Aan 5.361 arbeiders werd voor zes dagen hun congé gegeven; 4.691 andere SEAT-arbeiders werden voor twee dagen buitengesloten. Op vrijdag 22 oktober zou het werk bij de SEAT-fabrieken ten dele worden hervat. De arbeiders kwamen opdagen, maar gingen, eenmaal in de fabriek, terstond weer tot de bezetting daarvan over. Weer riep de directie de politie te hulp, wederom kwam het bij andere bedrijven in Barcelona tot solidariteitsstakingen.

Voor de derde maal laaide het conflict hoog op op maandag 25 oktober. De ochtendploeg van de SEAT-fabrieken begon, na enkele uren te hebben gewerkt, een staking met gekruiste armen. Diverse montage-werkplaatsen werden lamgelegd. De directie dreigde met nieuwe uitsluitingen. In de stad werden demonstraties gehouden. Bij diverse SEAT-dealers werden de ruiten ingegooid. Pas op maandag 1 november keerde - uiterlijk althans - de rust weer 4).

IN ASTURIË.

Niet slechts in Catalonië was er sprake van felle klassenstrijd, maar ook in het mijngebied van Asturië. Sedert 1 oktober voerden daar de kompels een verbeterde actie voor hogere lonen. Gedurende een tiental jaren is de produktiviteit van de

- 2) De officiële Spaanse "vakbeweging" vertoont, wat haar structuur betreft, geen enkele overeenkomst met de vakbeweging in landen als Engeland, Italië of West-Duitsland. Zij herinnert veeleer enigszins aan een organisatie als het Duitse Arbeidsfront uit het Hitler-tijdperk.
- 3) De N.R.C. berichtte 1 november, op gezag van zijn correspondent, dat de arbeiders van SEAT geen looneisen hadden gesteld. De mededeling is onjuist. Ze waren er wél. Daarover ging het conflict in de loop van de zomer. De directie deed een onbetekenende tegemoetkoming, die door de arbeiders als volstrekt ontoereikend van de hand werd gewezen.
- 4) Dit artikel werd begin november geschreven, maar kon pas in ons decembernummer worden geplaatst. De schildering der gebeurtenissen loopt derhalve tot en met 1 november.

schachten in het kolenbekken van Oviedo voortdurend teruggelopen. Als gevolg daarvan zijn enkele mijnen dicht gegaan. In enkele gevallen waren de lagen uitgeput, maar de meeste keren was het een kwestie van rentabiliteit. Vóórdat in 1967 een begin gemaakt werd met de nationalisering, die in 1970 was voltooid, profiteerden de mijn eigenaren van bijzonder hoge invoerrechten en lage lonen, die gehardhaafd konden worden omdat de "sterke" arm van de Franco-regering telkens opnieuw gereed stond om ieder verzet van de arbeiders met bloedig geweld te smoren. In een dergelijke situatie ontbrak hen de prikkel tot een tijdige modernisatie. Op het moment dat de staat de mijnen overnam werd hij belast met de erfenis van een verouderd produktie-apparaat. Aan een vernieuwing daarvan viel niet te denken, doordat het staatsbudget ook al belast werd met de vergoedingen die vanwege de nationalisaties aan de vroegere bezitters moesten worden uitgekeerd. De mogelijkheid van een produktiviteitsverbetering via een betere beloning wees de staat al evenzeer om financiële redenen af. De begrotingspositie van het land, aldus Madrid, gedoogde niet, dat de eisen van de mijnwerkers werden ingewilligd ofschoon ook "Accion Syndicaliste", het blad van de officiële (staats) "vakbeweging", die eisen gerechtvaardigd noemde en de situatie der Asturische arbeidersbevolking als onhoudbaar schetste. Ziedaar de reden waarom een blad als "Le Monde" de arbeidersstrijd in Asturië als "een wanhopige strijd" karakteriseerde.

De gehele maand oktober hielden de Asturische mijnwerkers met grote volharding vol. Op dezelfde dag dat de SEAT-arbeiders in Barcelona in verbitterd gevecht gewikkeld raakten met de politie, gingen in het Asturische bekken 9.000 kompels de derde week in van een staking met gekruiste armen. De gebeurtenissen in Catalonië gingen met een uitbreiding van de strijd in Asturië gepaard. Woensdag 20 oktober lag het werk praktisch bij alle schachten stil. Bij het ontbreken van ook maar enige vorm van ondersteuning, trotseerden de arbeiders daarmee dapper de onbeschrijfelijke armoede, die hun ten deel viel. Morele steun ontvingen zij wel. De neringdoenden in het mijngebied stonden aan hun zijde, gedeeltelijk uit idealistische motieven, in belangrijke mate natuurlijk ook omdat hún inkomsten volledig wegvielen. Daarnaast konden de mijnwerkers dan nog verzekerd zijn van de morele steun van de verboden "Comisiones Obreras", de "arbeiderscommissies", die door sommigen 5) als een illegale "echte" vakbeweging worden gekarakteriseerd, door anderen meer als een soort van "raden" worden opgevat. Hoe dit zij, de regering keert zich in ieder geval tegen deze "arbeiderscommissies" met grote scherp-te. De heer Garcia Ramal, de minister voor de vakbeweging gaf hun op niet mis te verstane wijze te kennen, dat er in de Spaanse samenleving voor hen geen enkele rol was weggelegd. Maar van een dergelijk ministerieel bevel trekt de werkelijkheid zich natuurlijk weinig aan.

ENKELE CONCLUSIES.

Wat is nu het algemene beeld, dat uit de stakingsbeweging in Spanje oprijst? Wie let op de geschetste tegenstelling tussen de progressieve- en de conservatieve stroming binnen de Spaanse heersende klasse, wie let op de ouderwetse mentaliteit van de SEAT-directie, op de economisch-technische achterlijkheid der Asturische mijnen, op de gespannen politieke atmosfeer waarin het arbeidersverzet zich afspeelt, die zal weinig moeite hebben met de bewering, dat er duidelijk twee zaken door elkaar heen spelen.

Enerzijds is Spanje een land, waar weliswaar op kapitalistische basis geproduceerd wordt, maar waar desondanks de burgerlijke revolutie nog altijd niet voltooid is. Ten dele is alles wat er geschiedt gericht op het verkrijgen van poli-

5) Zo bijvoorbeeld "De Volkskrant" in haar editie van 5 november 1971.

tieke vrijheid, modern bedrijfsbeheer, stakingsrecht en hedendaagse organisatievormen. Tegelijkertijd echter is ook onder het Franco-regiem de ontwikkeling van het kapitalisme zover voortgeschreden, dat geheel parallel daarmee ieder optreden van de arbeiders vormen aanneemt, die zich ook met een modern kapitalistisch regiem niet meer verdragen. In één woord: de situatie is buitengewoon gecompliceerd. Voor zover er op vakbewegingsvrijheid en stakingsrecht wordt aangedrongen, op verbetering van een aftands produktieapparaat of een vooruitstrevend loonbeleid, kan de inhoud van een dergelijk streven weinig angstaanwekkends hebben voor dat deel van de Spaanse heersende klasse, dat het Franco-regiem beschouwt als een kluister voor zijn eigen maatschappelijke activiteiten. Voor zover de vormen van dat verzet de gestalte aannemen van bedrijfsbezettingen, stakingen met gekruiste armen, beslissingen door de arbeiders zélf, machtsvorming aan de basis, enz. ligt de zaak natuurlijk volkomen anders. Want dergelijke vormen kunnen, zonder dat de betrokkenen zelf zich dat bewust zijn, er op een gegeven moment toe leiden, dat ook de inhoud van het arbeidersstreven een grondige wijziging ondergaat. Alles hangt daarbij af van de omvang der beweging en van de machtsverhoudingen tussen de arbeiders enerzijds, de moderne Spaanse bourgeoisie van morgen anderzijds. Die machtsverhoudingen zullen ook beslissen over de vraag, waartoe de huidige "Comisiones Obreras" zich ontwikkelen zullen: tot een vakbeweging naar klassieke trant of tot iets anders. Wanneer minister Garcia Ramal opmerkt, dat zij gebrek aan cliënteel hebben en naar het verleden georiënteerd blijven, dan zit daar een kern van waarheid in, maar om een andere reden dan hij bedoelt. De arbeiderscommissies zijn naar het verleden georiënteerd voor zover zij "vakbeweging" willen spelen. Zij zijn in dat opzicht georiënteerd naar een ontwikkeling, die in de modern-kapitalistische westerse landen tot de verleden tijd behoort in Spanje echter zich nog niet heeft kunnen ontplooiën. Gebrek aan cliënteel valt eveneens te constateren, maar in wisselende mate. Zodra er in Spanje sprake is van een duidelijk streven (ook bij de arbeidersklasse) naar modern-kapitalistische verhoudingen, hebben de "Comisiones Obreras" over aanhang en invloed allerminst te klagen. Integendeel: op hetzelfde moment vormen zij een respectabele macht achter de Spaanse schermen. Zodra echter de arbeiders de allernieuwste strijdvormen toepassen en zélf beslissen bij eigen actie en optreden is de invloed van de "Comisiones Obreras" twijfelachtig. Hoe sterker in bepaalde "Comisiones" politieke idealisten met uitgesproken politieke ideologieën een rol spelen, des te zekerder zal het arbeidersoptreden zich buiten hen om voltrekken aangezien dergelijke "comisiones" een bedreiging vormen voor de arbeiderseenheid.

Beide tendensen zijn te bespeuren in het huidige Spanje waar oude vormen en gedachten met nieuwe strijdwijzen tot een schier onontwarbare kluwen zijn verstrengeld. De oorzaak is, dat temidden van hopeloos ouderwetse politieke verhoudingen de Spaanse arbeiders herhaaldelijk niet de dag van morgen aankondigen, doch die van overmorgen.

=====

EEN DOLKSTOOT IN DE RUG VAN ASTURIË.

DE JONGSTE staking in de Asturische mijnen (oktober 1971) werd door de arbeiders bijzonder dapper volgehouden. De kolenvoorraden bij de Asturische hoogovens begonnen al behoorlijk te slinken. Uiteraard zocht de Spaanse regering naar middelen om 't voor haar dreigende gevaar te keren. Zij vond ze dáár, waar zij ze ook bij een vorige mijnwerkersstaking in Asturië gevonden had: in Polen. Toen de Asturische kompels begin

1970 de arbeid neerlegden kwam het staatskapitalistische Polen het re-
gion van Franco te hulp, ondanks protesten van Spaanse bolsjewiki. Be-
gin februari 1970 - zo heeft de dissidente Franse bolsjewiek Roger Ga-
raudy onthuld, leverden Poolse schepen op bestelling aanzienlijke kolen-
voorraden in Spaanse havens af. Nu, in 1971, is het precies zo gegaan.
Wederom heeft Polen de verbitterd strijdende arbeidersbevolking van As-
turië een dolksteek in de rug toegebracht. Blijkens een bericht in het
Franse dagblad "Le Monde" werden er begin november '71 in de Asturi-
sche haven Bilbao verscheidene schepen verwacht, die steenkool zouden
komen brengen. Leve de internationale solidariteit van 't kapitalisme,
leve de belangengemeenschap van fascistische en bolsjewistische heer-
sers!

=====

S T A K I N G B I J D E P A R I J S E M E T R O :
A C T I E V A N D E A R B E I D E R S Z E L F
C O N T R A D E V A K B E W E G I N G .

NIMMER TEVOREN nog is de diepe tegenstelling tussen de arbeiders en de vak-
beweging in Frankrijk zó scherp en duidelijk aan de dag getreden als tijdens de
jongste staking van de Parijse metro-treinbestuurders. Dat mag op het eerste ge-
zicht vreemd schijnen, omdat de op dinsdag 5 oktober j.l. begonnen actie op maan-
dag 4 oktober door de bonden werd uitgeroepen. Maar wat op die dag als een offi-
ciële staking aanving, was precies één week later een "wilde" strijd geworden,
die door de machinisten als één man werd voortgezet tegen de uitdrukkelijke wil
van de bonden in.

Het moment waarop 't karakter en daarmee ook de betekenis van de métro-sta-
king fundamenteel veranderde kan zo al niet op de seconde, dan toch op het uur
nauwkeurig worden aangegeven. Het gebeurde op dinsdag 12 oktober, 's middags om
drie uur. De vier samenwerkende bonden - te weten de categorale SAT en drie an-
dere, respectievelijk aangesloten bij de CGT, de CFDT en de FO 1) - hadden tegen
dat tijdstip een vergadering belegd in de grote zaal van de "Bourse du Travail"
in de Parijse Rue du Chateau d'Eau. Deze bijeenkomst, bijgewoond door 1500 van de
2500 in staking zijnde machinisten, is de rumoerigste vergadering van métro-perso-
neel geworden die er ooit is geweest. Nooit hebben de bestuurders van de vier be-
trokken organisaties voor zulke hete vuren gestaan als deze middag. Nimmer tevo-
ren in hun carrière is hun door de eigen leden zó heftig de mantel uitgeveegd.
Op geen enkel moment van hun loopbaan leed hun beproefde taktiek zó volledig
schipbreuk als deze keer.

Nog voor het eigenlijke begin van de bijeenkomst speelden zich al heftige to-
nelen af. De CGT had er in toegestemd, dat zij ook zou worden bijgewoond door Pa-

- 1) SAT = Syndicat Autonome Traction (categorale bond van rijdend personeel).
CGT = Confédération Générale du Travail (het bolsjewistisch vakverbond).
CFDT = Confédération Française des travailleurs (katholiek vanverbond).
F.O. = Forve Ouvrière (min of meer "sociaaldemocratisch" vakverbond, dat
ook veel overeenkomst vertoont met bepaalde vakcentralen in Amerika).

rijse journalisten. Maar een toestemming van de bonzen bleek voor de arbeiders allesbehalve bindend. Een week lang hadden de journalisten van de Franse hoofdstad in hun bladen gezorgd voor 'n uiterst tendentieuze berichtgeving omtrent de staking en daarbij voortdurend gepoogd het publiek tegen de métro-machinisten op te zetten. Dat die poging weinig succes had opgeleverd veranderde weinig aan de vijandige stemming van de arbeiders. Wat ook de CGT met de "heren" van de pers wel mocht hebben afgesproken, de arbeiders hadden er volkomen lak aan. De verslaggevers werden door hen op staande voet buiten de deur gezet. Het was een klein symptoom van wat er die middag nog verder zou gebeuren.

De bedoeling van de bijeenkomst stond bij voorbaat vast. De bonden wilden de staking opheffen. Dat was géén geheim meer. Men had het de voorafgaande dagen tussen de regels door al kunnen lezen in het "communistiche" dagblad "l'Humanité"; men had het min of meer kunnen beluisteren in uitlatingen van bepaalde kaderleden. In de nacht van maandag op dinsdag 12 oktober werd er twaalf uur aan één stuk door onderhandeld tussen de métro-directie en de bonden. Het resultaat was praktisch nihil, behalve dan - klassieke methode - een uiterst geringe positieverbetering voor een deel van de machinisten. Hoopte de directie met die dooie mus verdeeldheid te zaaien en de strijd te breken? Niemand weet het, maar zeker is, dat métro-directeur Weil aan het einde van die nacht - tegenover een verslaggever van het dagblad "Le Figaro" - verklaarde, goede hoop te hebben, dat de zojuist beëindigde onderhandelingen "het einde van de crisis zouden inluiden". Waarop anders kon hij die hoop baseren dan op een belofte van de vakbonden?

Dinsdag 12 oktober 's morgens vroeg riepen de bonden de métro-machinisten via de radio op om naar de remises te komen om daar te beslissen over het al dan niet voortzetten van de strijd. Hebben de machinisten toen zij dat hoorden onwillekeurig teruggedacht aan de meidagen van 1968? Toen deelden de CGT-functionarissen in elke remise, voor het begin van een soortgelijke stemming, in strijd met de waarheid aan de métro-jongens mee, dat in de andere remises al tot werkhervatting was besloten. Zo het de bedoeling is geweest dat trucje te herhalen, dan is daar in elk geval geen spaan van terecht gekomen. In alle remises spraken alle machinisten zich uit voor een voortzetting van de staking. Het is ná deze stemming in de diverse remises, dat de bonden besloten hebben tot het uitschrijven van de vergadering in de "Bourse du Travail" op diezelfde dinsdagmiddag. Wat 's morgens niet gelukt was, diende 's middags kennelijk opnieuw te worden geprobeerd met een andere regie.

Uiteraard had de CGT, gespecialiseerd in de kunst van de arbeidersmisleiding, de regie zorgvuldig voorbereid. Vooraan in de zaal, op de eerste rijen, bevonden zich de gereserveerde plaatsen voor de "militanten", de "vertrouwenslieden", die zich direct na de gebruikelijke redevoeringen zouden mogen laten horen en aan wie de taak was toegedacht de rest der aanwezigen mee te slepen. Op die manier hoopten de bestuurders een meerderheid voor een werkhervatting te verkrijgen. Maar de bom barstte totaal anders dan de heren "leiders" hadden gedacht. De eigen vertrouwenslieden van de vakbeweging - daaronder de meest toegewijde hiellikkers der bureaucratie - waren dit keer solidair met de zaal en niet met het podium; niet voor de belangen van de vakbeweging traden ze ditmaal in het krijt, maar voor hun eigen (klasse)belangen als machinisten.

De ruimte was tot de laatste plaats bezet toen de bestuurders op het podium verschenen. Onmiddellijk brak er een hels kabaal los. "Aftreden!, aftreden!, aftreden!", brulden de verbolgen métro-jongens. De situatie was zodanig, dat de voorzitter er totaal niet tegenop gewassen was. Het was een vertegenwoordiger van de SAT, die weliswaar over een krachtig stemgeluid beschikte, maar wiens po-

gingen om de aanwezigen tot bedaren te brengen eerder het tegenovergestelde effect hadden. Zijn opmerkingen in de geest van: "Hé, jullie zijn niet erg vriendelijk, zeg", of "Als wij moeten aftreden, wie zouden jullie dan wel onze plaatsen willen laten innemen?", maakten de spanning alleen maar groter. Het ontging niemand, dat de bonzen het zowat in hun broek deden. Het lawaai was nog altijd niet verstomd toen de eerste spreker, een bestuurder van de SAT, achter de microfoon plaats nam.

Na zich in enkele bochten te hebben gewrongen, besefte hij door de reacties, dat het maar het beste was om zich niet al te veel bloot te geven. Hij bond in met de verzekering, dat er geschieden zou wat de leden zouden beslissen en stond vervolgens de microfoon haastig af aan zijn collega van de CFDT, die in enkele woorden eigenlijk precies hetzelfde zei als zijn voorganger. Met andere woorden: 't zware werk werd overgelaten aan "kameraad" Guiche van de CGT. Die stak onmiddellijk van wal met een fraai staaltje van retoriek.

"Zoals", sprak hij, "een groot man eens gezegd heeft, moet men de moed bezitten om de waarheid te spreken" 2). Uit hetgeen hij liet volgen viel al heel spoedig te concluderen, dat er in de zaal van de "Bourse du Travail" twee waarheden op elkaar botsten: de waarheid van de bonden en de waarheid van de machinisten. De laatsten lieten zich allesbehalve onbetuigd.

Als eerste stond een vertrouwensman van de CGT op. Met gestrekte arm wees hij naar de bonzen en riep: "Wij zijn het die staken, jullie zijn onze dienaren en jullie moeten doen wat wij van jullie verlangen!" Zijn woorden ontlokten aan de zaal een daverend applaus.

De tweede machinist die het woord nam ging in op een uitlating van SAT-bestuurder Dupont, die zich bijna huilend achter de microfoon had staan te beklagen dat hij heel de voorafgaande nacht niet had geslapen door de onderhandelingen met de métro-directie. "Man", zo riep hij hem toe, "je had veel beter naar bed kunnen gaan. Wat heeft dat gekonkelefoes voor nut? Aan het begin van het gesprek had je de directie alleen maar te vragen of zij bereid was op onze eisen in te gaan. Als je je bij haar ontkennend antwoord zou hebben omgedraaid en weg was gegaan, dan zou je niet alleen je bed gezien hebben, maar dan had je je ook niet kunnen laten bedonderen."

Het knetterde van de opmerkingen in deze geest. Binnen niet al te lange tijd heerste er in de zaal zoveel tumult dat de sprekers niet meer te verstaan waren. Maar toen een van de machinisten uitriep, dat over het opheffen van de staking alleen maar zou kunnen worden beslist in aanwezigheid van alle stakers bij elkaar en niet apart in iedere remise, oogstte hij luide toejuichingen. Het was duidelijk, dat de arbeiders niet aan werkhervatting dáchten. Het was echter even duidelijk, dat de bestuurders, ofschoon ze waren begonnen met de verzekering, dat ze naar de wens van hun leden zouden handelen, niet bereid waren om de actie nog langer te steunen. Van dat moment af was de staking bij de Parijse métro niet langer een strijd van de bonden, maar een strijd van de machinisten zélf.

REACTIES IN HET VIJANDELIJK KAMP.

Wie de betekenis daarvan ook moge zijn ontgaan, in ieder geval n i e t de tegenstander. Nog was er niet meer geschied dan dat de in de "Bourse du Travail" verzamelde arbeiders zich - tegen de uitgesproken wil van de vakbeweging - als

2) Guiche had het over "een groot man", zonder diens naam te noemen. Het was niet De Gaulle op wie hij doelde, maar Jean Jaurès (1859-1914), de bekende Franse parlementariër en reformist, die bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog werd vermoord.

één man verzet hadden tegen een hervatting van het werk. Van een eigen stakingscomité, van onder op gekozen, was nog geen sprake. Weliswaar verklaarde een métro-machinist, die voor de televisie geïnterviewd werd, dat de machinisten "van nu af aan hun eigen vuile was helemaal alleen zouden moeten doen", maar er moest met dat karwei nog het allereerste begin worden gemaakt. Dat verhinderde niet, dat er terstond, van alle kanten - zij het n i e t van de zijde van het Parijse publiek - een heftige campagne tegen hen losbrandde. Alle desbetreffende uitlatingen bij elkaar weerspiegelden in hun totaliteit, de angst van de officiële maatschappij voor een zelfstandig optreden van de proletarische klasse of een gedeelte daarvan. Er kon geen enkele twijfel over bestaan, of het feit, dat de vakbeweging als instrument tot het beheersen van de arbeiders zijn greep op de stakers had verloren, was datgene wat verslaggevers, politicien grote centrales 't meeste verontrustte.

Een journalist van het dagblad "Paris Jour" schreef: "... dat de machinisten doof bleven voor het beroep van hun leiders op hun redelijkheid.... is iets, dat erger is dan de staking zelf.... De wilde staking brengt de positie van de vakbeweging in onze democratie aan het wankelen."

Het dagblad "Le Figaro" verklaarde: "Deze staking is gevaarlijk, niet slechts vanwege haar economische gevolgen, maar ook doordat zij het gezag van de vakbeweging ondergraaft, de waarde der door haar gesloten overeenkomsten 3) vermindert en tot gevolg heeft, dat de vakbeweging niet langer een representatieve gesprekspartner is. Bijgevolg moet het gezag van de vakbeweging worden vervangen door het gezag van de staat, die de vrijheid van de burgers moet waarborgen..."

Dezelfde krant schreef ook: "De métro-staking heeft opeens een landelijke betekenis gekregen."

Chamant, de minister van openbaar vervoer, sprak van "een staking, die zich op dwaalwegen begeeft."

Métro-directeur Weil verklaarde: "Wij hebben geen onderhandelaars meer tegenover ons. Een gesprek heeft geen enkele zin meer want degenen met wie wij het gesprek voeren hebben geen invloed meer op hun eigen basis."

Ziedaar inderdaad nauwkeurig de situatie beschreven, die de bonden vanzelfsprekend al evenzeer vreesden als hun meester, de heersende klasse.

VERWARRING BIJ DE ARBEIDERS.

Van al datgene wat door de diverse vertegenwoordigers van het antistakingsfront - journalisten, politici, ministers, métro-directie en vakbonds bureaucraten - zo bijzonder scherp gezien werd, hadden de stakende arbeiders over het algemeen een veel onduidelijker beeld. Indien wij - en niet zonder reden - in de titel van deze beschouwing de Parijse métro-staking een "actie van de arbeiders zelf contra de vakbeweging" hebben genoemd, dan hebben wij daarbij het oog gehad op de concrete o b j e c t i e v e s i t u a t i e, die men in het voorafgaande beschreven vindt en die in Parijs voor iedereen zichtbaar was. Ditmaal, in tegenstelling tot wat bij andere stakingen wel eens het geval was, had het voor de vakbeweging geen enkele zin om zich in allerlei bochten te wringen teneinde de schijn te bewaren, dat zij aan het hoofd van de arbeiders marcheerde. De kaarten lagen open en bloot op tafel. De bonden hadden de staking opgeheven, maar de

3) Welke overeenkomst, zo mag men vragen, verloor haar waarde, doordat de métro-staking "wild" werd? De desbetreffende opmerking van "Le Figaro" kan alleen maar de door Weil gevestigde indruk versterken, dat de bonden in de nacht van 11 op 12 oktober, zonder overleg met de stakers, inderdaad een overeenkomst hadden gesloten!

métro-treinen reden niet. Vijf miljoen Parijzenaars konden met eigen ogen zien, dat de woorden van de vakbeweging niet hetzelfde waren als de daden van de arbeiders. Maar deze objectieve werkelijkheid zegt - uiteraard - geen sikkepit omtrent het s u b j e c t i e v e b e w u s t z i j n van de arbeiders.

Datgene wat er op de middag van dinsdag 12 oktober in de Parijse "Bourse du Travail" gebeurde, beantwoordde stellig niet aan de wens van de machinisten. Als zij er iets aan zouden hebben kunnen doen, dan zouden de bondsbestuurders op het podium gezwicht zijn voor de eensgezinde wil der aangesloten leden. De uitroep van één der stakers: "Jullie zijn onze dienaren; jullie moeten doen wat wij verlangen", spreekt in dit opzicht boekdelen. Hetzelfde kan van vele andere interrupties worden gezegd. De arbeiders waren wel razend, de arbeiders barstten wel van de kritiek op hun bestuurders, maar die kritiek droeg geen moment het karakter van 'n principiële kritiek op de vakbeweging als zodanig. In het bewustzijn van de machinisten waren de bonden de aangewezen organen om hun belangen te behartigen. Dat de bonden dat weigerden vonden de arbeiders alle3behalve vanzelfsprekend en juist doordat ze het n i e t vanzelfsprekend vonden werd hun woede opgewekt. De métro-staking in Parijs werd niet "wild" doordat de arbeiders zich er van bewust waren of werden, dat zij in het moderne kapitalisme hun eigen boontjes moeten doppen, nee, zij werd "wild" ondanks het onloochenbare feit, dat de arbeiders zich daarvan n i e t bewust waren. De zelfstandige strijd van de métro-machinisten, die nog vier volle dagen na de 12e oktober heeft voortgeduurd, was niet het produkt van een ontwikkeld bewustzijn omtrent het wezen van de vakbeweging, hij was het produkt van een scherp bewustzijn omtrent hun materiële klassebelangen.

Het was volstrekt niet zo, dat de métro-machinisten wilden doorvechten, omdat zij beseften 't zelf veel beter te kunnen doen dan de in de burgerlijke samenleving geïntegreerde bonden. Zij wilden doorvechten omdat zij beseften, dat zij totaal niets bereikt zouden hebben als zij op dát moment - dinsdag 12 oktober - het werk zouden hervatten. De "wilde" staking is de métromannen eenvoudig opgedrongen door de logica der feiten. Dat maakt de betekenis van de "wilde" metrostaking niet geringer, integendeel, het vergroot juist haar betekenis. Zij, die niet moede worden te verkondigen, dat "bewustzijn" een voorwaarde is om te kunnen strijden, kunnen - gesteld, dat zij daartoe bereid zouden zijn - van de métro-staking leren, dat pas door en als gevolg van de zelfstandige strijd veranderingen in het bewustzijn zich voltrekken. De zelfstandige arbeidersstrijd is 'n onvermijdelijkheid, niet doordat de arbeiders de noodzakelijkheid daarvan beseffen, hij is onvermijdelijk als gevolg van de maatschappelijke verhoudingen, dermate onvermijdelijk, dat hij ook dan komt, indien de arbeiders die noodzakelijkheid n i e t beseffen!

Laat ons over deze zaken het woord geven aan dezelfde Parijse métro-machinist, op wiens informaties onze schildering van de vergadering in de "Bourse du Travail" berust. Hij verklaarde ons:

"Achteraf heb ik pas begrepen wat in die vergadering de belangrijkste opmerking is geweest. Ze werd overigens niet hardop gezegd. Ik hoorde haar door iemand mompelen die op de rij pal achter mij was gezeten. Hij zei: 'Laat die lui maar verdwijnen en laat ons hier een stakingscomité kiezen.' Waarom, zo heb ik me later afgevraagd, is een dergelijk voorstel in de 'Bourse du Travail' niet aan de orde gekomen? Het antwoord dat ik heb gevonden is dit, dat alle kritiek ten spijt, het vertrouwen in de bonden toch nog veel te groot was. Dat wij een stakingscomité hadden moeten vormen, dat wij onze strijd zelf moesten voeren, dat is mij pas duidelijk geworden, nadat we, geheel onvoorbereid en nog met allerlei illusies in ons hoofd, plotseling, voor we het zelf wisten, op eigen benen stonden. En ik geloof,

dat in dat veel te grote vertrouwen in de bonden en de vele illusies, die de meesten van ons nog bezielde, de oorzaak ligt, dat wij het alleen maar vier dagen hebben volgehouden en dat vele kameraden tenslotte toch bezweken zijn voor 't grof geschut, dat de vakbonden in die vier laatste dagen op ons gericht hebben en waarmee zij onze actie hebben vermoord. Dat is wat ik er van geleerd heb. En ik heb ook met eigen ogen kunnen zien, welk een leugen de bonden verkondigden, toen zij ons voorhielden, dat voortzetting van de strijd zinloos was, omdat de nog zovele ongeorganiseerden de actie beu waren. Juist de ongeorganiseerden hebben tot het bittere einde volgehouden en naar wat ik gezien en geleerd heb, zijn het niet de ongeorganiseerden geweest, die onze nek gebroken hebben, maar juist diegenen onder ons, die bij al hun kritiek op de leiders, toch eigenlijk niet fier en moedig zonder die leiders durfden op te treden."

Aan die woorden hebben wij niets toe te voegen!

=====

KLEINE POLEMIEK OVER BEDRIJFSBEZETTING

IN EEN DER eerste maanden van 1962 publiceerde een Hollandse kameraad, die op dat moment tot de Spartacus-bond behoorde, maar die sedert de oprichting deel uitmaakt van de groep "Daad en Gedachte", in een Frans blad een aantal kanteekeningen bij de mijnstaking te Decazeville in het Zuidfranse departement Aveyron. In zijn beschouwing schreef hij onder meer: "... de actie van de kompels in Decazeville is niet dat, wat men een 'spectaculaire' strijd noemt; diep onder de grond houden zij de mijn bezet en behalve op die momenten dat er in het stadje wordt gedemonstreerd, zijn de straten geheel verlaten. Niettemin: door de mijn te bezetten tasten de arbeiders de kapitalistische eigendomsverhoudingen aan. Doen zij dat, omdat zij er een bepaalde revolutionaire theorie op na houden? Geen sprake van. Het is weliswaar zo, dat een bedrijfsbezetting inbreuk maakt op de burgerlijke orde, maar de mijnwerkers van Decazeville zijn zich daarvan niet bewust. Hun strijdmethode spruit niet voort uit bepaalde ideeën, maar is hun opgedrongen door de omstandigheden, de omstandigheid namelijk, dat hun een mijnsluiting boven het hoofd hangt. Als zij op de klassieke wijze zouden staken en de straat waren opgegaan, zou er een situatie zijn ontstaan, die de patroon - d.w.z. de Franse staat - in de kaart zou hebben gespeeld. Achter de laatste staker zou de poort van de mijn onherroepelijk en definitief dichtgegaan zijn..." enz.

Afgelopen voorjaar wijdde onze Franse geestverwanten aandacht aan 'n mijnstaking te Faulquemont in het kolenbekken van Lotharingen. Hun beschouwing daaromtrent bevatte een v e r g e l i j k i n g met de actie, die destijds in Decazeville gevoerd werd. Schijnbaar, zo betoogden ze, traden de arbeiders in Faulquemont veel radicaler op, in werkelijkheid vormde de actie in Decazeville een veel grotere ingreep in, en verstoring van de bestaande maatschappelijke orde. In het desbetreffende betoog citeerden zij uitvoerig de zienswijze die onze kameraad destijds over de strijd in Decazeville ten beste had gegeven.

De beschouwing van onze Franse vrienden over de staking in Faulquemont is voor een Belgische makker (franstalig, woonachtig in Luik) aanleiding geweest om naar de pen te grijpen. In een brief aan de Franse vrienden keert hij zich nadrukkelijk tegen de door hen geciteerde opvattingen van de Nederlander. "Ik ben", zo zegt de Belg, "het er niet mee eens, dat de arbeiders (van Decazeville) door het bezetten van de mijn, de kapitalistische eigendomsverhoudingen aantastten. Die

eigendomsverhoudingen bestaan alleen maar wanneer er sprake is van een productief bedrijf. Is een onderneming toch niet meer rendabel, dan laat de patroons 'n eventuele bezetting door de arbeiders volslagen koud.... Ze komt hun zelfs goed uit!" In zijn brief (die ons door onze Franse vrienden ter beschikking is gesteld) zegt de Belgische kameraad voorts, dat de bedrijfsbezetting sedert 1961 in België, met slechts één enkele uitzondering, altijd geschiedde in die gevallen, waar er een bedrijfssluiting dreigde. Hij concludeert daaruit, dat de bezetting derhalve telkenmale een "wanhoopsdaad" was tijdens een "achterhoede-gevecht".

Wij verschillen met onze Belgische vriend - die wij ook persoonlijk zeer goed kennen - grondig van mening. Gelooft hij werkelijk, dat zodra er maar sprake is van een bedrijfssluiting, een eventuele bezetting van mijn of fabriek de heersende klasse onverschillig laat en zij - naar hij ook beweerde - "de situatie zich rustig laat ontwikkelen"? De Belgische mijnwerkers uit het bekken van Genk kunnen 't hem anders vertellen. Toen zij in februari '65 de mijn te Zwartberg bezetten, omdat hun ter ore kwam, dat die dicht zou gaan, toen werd de rijkswacht opgetrommeld om de bezetters met geweld uit schachten en mijngebouwen te verjagen. In het mijngebied van Zwartberg en Waterschei kwam het tot de felste klassebotsingen die België in de jaren '60 heeft gekend. Om welke reden? Om deze, dat óók de bezetting van een "onrendabele" mijn wel degelijk de kapitalistische produktie- en eigendomsverhoudingen aantast. De produktie- en eigendomsverhoudingen, maar niet minder ook de g e z a g s v e r h o u d i n g e n . Of er gewerkt wordt of niet en of een bedrijf dicht moet of niet, dat wenst het kapitaal niet door de arbeiders te laten uitmaken, dat kán het kapitaal ook niet door de arbeiders laten uitmaken. Als een bedrijf - om welke reden dan ook - geen winst meer oplevert, dan wenst de eigenaar (onverschillig of dat nu een particulier dan wel de staat is) zo'n bedrijf te likwideren, teneinde het na likwidatie resterende kapitaal elders te investeren. Bedrijfsbezetting zal meestentijds die mogelijkheid verijdelen of stagneren. De bedrijfsbezetting betekent dan een inbreuk op de kapitalistische vuistregel, dat het kapitaal de voorwaarden schept waaronder de arbeidskracht wordt verbruikt. Afgezien daarvan: bezetting betekent bijna altijd, dat de arbeiders een stuk beslissingsmacht aan zich trekken. Dat zoiets de kapitalisten, gelijk onze Belgische vriend beweert, "goed uit zou komen, wanneer bedrijfssluiting in het verschiet ligt" is een grote miskennis van de wezenlijke dingen waar het de kapitalist om gaat! Voor een kapitalist - of voor het kapitalisme - is 't een normale zaak dat bij bedrijfssluiting de bestaansmogelijkheden van vele honderden arbeiders in gevaar worden gebracht. Dat arbeiders over zo'n sluiting een stem in het kapittel willen hebben wordt abnormaal (d.w.z. afwijkend van de kapitalistische norm) geacht.

Heeft onze Belgische vriend het faliekant mis indien hij tracht te ontkennen dat bedrijfsbezetting in geval van dreigende sluiting de kapitalistische (produktie- en eigendoms-)verhoudingen aantast, hij maakt ook de fout, dat hij een veel te nauw verband legt tussen bedrijfsbezetting en stagnerende produktie. Bedrijfsbezetting is bepaald geen "achterhoede-gevecht"; het is evenmin een "voorhoede-gevecht". Onze Belgische vriend werkt hier - het citaat waarover hij gevallen is ten spijt - veel te veel met de gedachte, dat 't bewustzijn van de arbeiders bepalend is. Vandaar zijn uitspraak omtrent een "wanhoopsdaad". Er zijn echter minstens evenveel gevallen van bedrijfsbezettingen in wél rendabele- als in ónrendabele bedrijven. Wie daarop let komt tot een heel ander beeld dan uit de brief van onze Belgische makker oprijst. Geen revolutionaire opvattingen of denkbeelden, geen inzichten in de perspectieven brengen de bedrijfsbezetters tot hun optreden, maar doodgewoon de praktische noodzakelijkheden van hun actie.

De maatstaven van onze Belgische vriend zijn onbruikbaar om tot een juiste

beoordeling te komen. Het bewijs vindt men in de arbeidersacties, die in de voorafgaande opstellen beschreven worden. Bij de S.E.A.T. hebben we te maken met een bedrijfsbezetting in een fabriek, die geenszins met sluiting wordt bedreigd. In West-Schotland: twee bedrijven die allebei wél op de nominatie staan om te worden gesloten. Maar wélk een verschil! Bij de Upper Clyde Shipyards is niet het gezag van de arbeiders in de plaats van het gezag der directie getreden en wat zien we? Geen botsing met de handhavers van de kapitalistische orde in ieder geval. Bij het bedrijf van Plessey, waar de arbeiders tijdens hun optreden wél zelf de touwtjes in handen hebben komt wél de politie in actie.

Onze Britse vrienden hebben, naar onze mening, groot gelijk als ze opmerken, dat het niet om de uiterlijk heden van de bedrijfsbezetting gaat, maar om de vraag of de arbeiders zélf over hun eigen zaak en lot beslissen. Dáárin schuilt het conflict met de kapitalistische orde. De ervaring bij de Upper Clyde Shipyards leert, dat een bedrijfsbezetting op zichzelf inderdaad de kapitalistische orde - al zal dat uitzondering blijven - nog niet ernstig behoeft aan te tasten. Dat vloeit echter niet voort uit de omstandigheid, dat die Schotse wer-
ven met sluiting worden bedreigd (zoals de redenering van onze Belgische vriend luidt) maar daaruit, dat we hier te maken hebben met een actie, die de naam van zelfstandige arbeidersstrijd nauwelijks verdient. Dát is het criterium!

=====

BEDRIJFSBEZETTINGEN IN WEST-SCHOTLAND:
SCHEEPSWERVEN AAN DE BOVEN-CLYDE EN
PLESSEY-FABRIEK IN DUMBARTONSHIRE 1)

WANNEER DE ARBEIDERS van West-Schotland en in het bijzonder de arbeiders van de Schotse Scheepswerven aan de Boven-Clyde over "Zwarte Maandag" spreken, dan bedoelen zij daarmee maandag 14 juni 1971. Op die dag, kort na het middaguur maakte minister Davies van 't departement van handel en industrie namens het kabinet bekend, dat de Conservatieve regering-Heath niet van plan was om nog meer geld te pompen in de met financiële moeilijkheden kampende Upper Clyde Shipyards (UCS). Sluiting van de betrokken werven werd op datzelfde moment het enige nog mogelijke alternatief. Zo stelden het, eensluidend, in een gezamenlijk opge-

1) Dit opstel over de bezetting van de Upper Clyde Shipyards (UCS) en de in Alexandria gevestigde fabriek van Plessey door de arbeiders moet de lezer opvatten als een inleiding. We komen nog op de gebeurtenissen terug. Het heeft lang geduurd eer we ons met de UCS bezig hielden, omdat we gewacht hebben op feitenmateriaal uit Engeland. Dat bleef lang uit, omdat onze Britse vrienden, net als wij zelf, de informatie van de Britse kranten onvoldoende vonden. Pas nadat zij zelf naar Clydebank en Alexandria waren gereisd en daar met de arbeiders hadden gesproken, konden zij ons volledig inlichten. Toen dat geschiedde bleek hun feitenmateriaal zó omvangrijk, dat het niet allemaal in één artikel verwerkt kon worden, wilden wij dit nummer van D. & G. zo gevarieerd maken als ons voor ogen stond.

maakt communiqué, de Britse overheid (als de voornaamste aandeelhouder) en de directie van UCS Ltd. Het bedrijf kampte met een gebrek aan kasgeld, maar het beschikte nog over orders tot een gezamenlijke waarde van £ 90 miljoen (f 765 miljoen). Was er, zo vroeg het grote publiek zich af, onder die omstandigheden geen betere oplossing denkbaar dan likwidatie, waarbij op "koopjes" beluste aasgieren zich op de kranen en casco's van de UCS zouden storten? Werd bij het nemen van het noodlottige besluit dan totaal geen rekening gehouden met het feit, dat het aantal door de - in februari '68 uit 'n reorganisatie ontstane - UCS gebouwde schepen van jaar tot jaar was toegenomen: 3 in 1968; 7 in 1969; 12 in 1970? Werd over het hoofd gezien, dat het wekelijkse staalverbruik van de UCS van 867 ton in 1970 in 1971 tot 1300 ton was gestegen en dat die hoeveelheid staal, na een sterke rationalisatie der bedrijven, verwerkt werd door (16%) minder arbeiders, zodat na een zware aanloopperiode voor 1972 winst in het verschiet kwam?

Wie het antwoord wil vinden op deze vragen dient te weten, dat de kapitalistische gieren zich al lang vóór de 14e juni '71 op de Upper Clyde Shipyards hebben gestort. In december 1969, nog voor de huidige regering aan het bewind was, had de heer Nicholas Ridley, thans onder-minister van handel en industrie, een lang gesprek met Sir Eric Yarrow, de directeur van de Yarrow-scheepswerven, die op dat tijdstip deel uitmaakten van de UCS. Na 't gesprek stelde Ridley een memorandum voor de Tories op, de z.g. "Ridley-brief". Hij stelde voor, dat de Yarrow-werven weer zelfstandig zouden worden en dat het resterende deel van de UCS zou worden overgeheveld naar de Scott Lithgow-groep, die de scheepswerven aan de Beneden-Clyde exploiteert. Ridley zelf noemde dat in zijn brief "het afsnijden" van de UCS. Hij bepleitte het, omdat bij de UCS hogere lonen werden betaald dan waarvan gemiddeld sprake was in de Schotse industrie, lonen, die de Scott Lithgow-groep al lang een doorn in het oog waren.

Met andere woorden: er is niet tot likwidatie van de UCS besloten als gevolg van een malaise in de scheepsbouw, maar uitsluitend met het oogmerk om via een andere (organische) samenstelling van het kapitaal - herwaardering van het constante kapitaal (installaties en grondstoffen), vermindering van het variabele kapitaal (de loonsom) - tot grotere winsten te geraken.

Wat er sindsdien aan de oever van de rivier de Clyde gebeurd is mag als bekend worden verondersteld. De arbeiders van UCS, bedreigd in hun bestaan, besloten dóór te werken al zag de directie daar geen brood meer in. Zij wilden daarmee aan de regering en het land de "levensvatbaarheid" van de UCS bewijzen. Een comité van "shop-stewards" nam de leiding op de werven over; via steunacties werden fondsen gevormd, die aan de arbeiders voorlopig een minimum-bestaan moesten verzekeren. Sindsdien is in de pers gesproken van een "bezetting van de UCS door de arbeiders". Radicale idealisten - woordvoerders van de Independent Labour Party bijvoorbeeld (niet te verwarren met de Labour-Party van Harold Wilson) - hebben het over "een experiment met de arbeidersdemocratie".

De shop-stewards van de UCS zelf spreken noch van het een, noch van het ander. Zij bestempelen hun actie als een "work-in". Dat heeft aanleiding gegeven tot een grapje: "Broeders, als de baas ons niet langer wil uitbuiten, zullen wij het zelf moeten doen!" Het grapje is niet misplaatst. Het is een vreemd soort van "bezetting" waarvan sprake is bij de UCS. In feite zijn de scheepswerven helemaal niet "bezet". De arbeiders komen 's morgens en gaan 's avonds weer naar huis. 's Nachts en gedurende de weekeinden is er niemand op de werven. De poorten staan open. De politie houdt er - vriendelijk en welwillend - af en toe een oogje in het zeil. Gezag en orde zijn er niet bedreigd. Van een experiment in arbeidersdemocratie is totaal geen sprake!

Uit mededelingen van een UCS-arbeider blijkt:

- niet de arbeiders maken de dienst uit op de zogenaamd "bezette" scheepswerven, maar de shop-stewards. De arbeiders zélf hebben geen beslissingsmacht en geen invloed op de gang van zaken. De arbeidsverhoudingen wijken nauwelijks af van die van vóór de zogenaamde bezetting;

- het beleid van de eigenmachtig optredende shop-stewards heeft onder de arbeiders herhaaldelijk grote ergernis gewekt. Dat heeft al meermalen tot conflicten geleid. Bij die conflicten poogden de shop-stewards de "zege" te behalen door met smerige partij-methoden diegenen, die het niet eens waren met de beslissingen van 't shop-steward-comité bij hun kameraden verdacht te maken als "actiebrekers";

- Airlie en Reid, de twee leidende figuren in het shop-steward-comité, hebben herhaaldelijk in hun toespraken (zoals afgedrukt in de in ons bezit zijnde krantenverslagen) véél aandacht besteed aan politieke idealen, weinig aan de verhoudingen op de UCS. Beiden zijn lid van de Britse C.P. Uit betrouwbare bron is bekend geworden, dat die C.P. al dadelijk bij het begin van de actie aan Airlie en Reid duidelijk heeft gemaakt, dat zij niet "aan het hoofd van een revolutie" stonden. Bijgevolg hebben Airlie en Reid zich ook niet als zodanig gedragen. Zeer spoedig al lieten zij zich in met allerlei onderhandelingen met de directie en de likvidatoren. Over de aard van die onderhandelingen is aan de UCS-arbeiders weinig of niets bekend.

In één woord: wat zich afspeelt bij de UCS heeft niets met een zelfstandige arbeidersstrijd gemeen.

ECHT ZELFSTANDIG ARBEIDERSOPTREDEN.

Geheel verschillend is de situatie in Alexandria, eveneens aan de Clyde gelegen. Het Plessey-bedrijf aldaar behoort tot een concern, dat voor het ministerie van defensie werkt en dat ook beschikt over fabrieken in Zuid-Engeland. De Schotse fabriek wil de directie sluiten met de bedoeling de aldaar aanwezige machines over te brengen naar de elders gevestigde bedrijven. Ook hier gaat het dus om een kapitalistische reorganisatie, die voor de Schotse arbeidersklasse een vermindering van werkgelegenheid zal brengen. Als antwoord op het voornemen der directie hebben de Plessey-arbeiders de fabriek in Alexandria bezet. De bezetting heeft ten doel de ontmanteling van het bedrijf te voorkomen.

De bezetting van de Plessey-fabrieken is een echte bezetting. De arbeiders vertoeven al vele weken dag en nacht in het bedrijf. De poorten zijn gesloten en worden door de bezetters streng bewaakt. De, in hoofdzaak proletarische, bevolking van Alexandria leeft mee en zorgt voor voedsel, dekens, warme kleding, enz. De actie wordt niet geleid door een comité van shop-stewards; beslissingen worden genomen door de voltallige vergadering van de bezetters. Er heerst onder de Plessey-arbeiders geen wrevel of onenigheid. Er is wél sprake van arbeidersdemocratie. De houding van de politie is niet vriendelijk, maar uitgesproken vijandig. Op het moment, dat wij dit schrijven zijn er nog geen botsingen met de openbare macht geweest, maar zij hebben al wel een paar keer gedreigd.

Informaties van de kant van de Plessey-arbeiders leren, dat inderdaad alle Plessey-arbeiders meepraten en meebeslissen over wat er gebeurt en over het verloop van hun actie. Ligt daar wellicht de reden, dat de bezetting bij Plessey in de Britse (en continentale) kranten vrijwel wordt doodgezwegen? De vakbeweging staat niet achter de Plessey-arbeiders, al heeft een plaatselijk bestuurder hun zijn sympathie doen blijken. De schijnbaar zo radicale shop-stewards van de UCS hebben tegenover de Plessey-arbeiders en hun actie een uitgesproken vijandige houding aangenomen. Ook dát spreekt boekdelen. Tenslotte is een werkelijk zelfstandige arbeidersstrijd niets voor lieden die comitétje willen spelen, noch voor de C.P.